

- 1338 -

פרוטוקול מס' 223

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג' ט' באדר ב' תשל"ג - 13.3.73 בשעה 8.30

נ כ ח ו :

י . ישעיהו - יושב-ראש הכנסת

חברי הוועדה:

א . אנקוריון - היו"ר
 ר . ארזי
 מ . ביבי
 מ . ברעם
 י . גולן
 א . הראל
 מ . זר
 א . זילברברג - במקום חה"כ נבון
 ת . טובי
 א . יפה
 י . יפרח - במקום חה"כ גולן שנעדר
 ש . לורנץ
 י . נחושטן
 מ . נסים
 א . עופר
 צ . צימרמן
 א . רזיאל-נאור
 מ . שחל

מוזמנים:

י . א . נבנצאל - נציב תלונות הציבור
 ג . אבנר - מנהל נציבות התלונות
 ה . ראם - עוזר לנציב התלונות
 נ . לורך - מזכיר הכנסת
 ש . יעקבסון - סגן מזכיר הכנסת
 א . בר-אכאי - עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה.

מזכירת הוועדה: מ . ברפי

רשמה: ג . רינגלר

א . סדר-היום: ערעורו של חבר-הכנסת לורנץ על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בלחיפות הצעתו בנושא: "תכניות משרד החינוך והתרבות להנהיג חינוך מיני בבתי-הספר";

ב . סיכומי הוועדה על דו"ח נציב תלונות הציבור; (סעיפים: 1 - 9 ועד בכלל)

ג . דיון חוזר בדבר קביעת הזמן בחוקים הבאים:
 1) חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 19);
 2) חוק מילווה בטחון, תשל"ג-1973;
 3) חוק מילווה חסכון, תשל"ג-1973;
 4) חוק מילווה חסכון (תיקון). (עמ' 13)

(תקבלו ב- 15.3.73)

היו"ר א. אנקורינג:

אני פותח את הישיבה.

א. ערעורו של חבר-הכנסת לורנץ על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתו בנושא: "תכניות משרד החינוך והתרבות להנהיג חינוך מיני בבתי-הספר"

אקרא לפניכם מכתבו של חבר-הכנסת לורנץ ליו"ר הכנסת: "אתמול הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום בה ביקשתי לדון בנושא: 'תכניות משרד החינוך והתרבות להנהיג חינוך מיני בבתי-הספר'. יו"ר הכנסת והסגנים, בישיבתם מיום 12.3.73, דחו דחיפותה של הצעתי. הנני מערער בזה על דחיית הדחיפות על-ידי יו"ר הכנסת והסגנים ואבקש להעביר את הצעתי לוועדת הכנסת כדי שתכריע בדבר דחיפותה, בהתאם לסעיף 71 לתקנון הכנסת.

בנימוקי הדחיפות ציינתי, כי תכניותיו של משרד החינוך מנוגדות ניגוד גמור ליסודות הערכים הרוחניים והחינוכיים של היהדות, המבוססים על חינוך לצניעות וטהרה ולהכרה בערך קדושת החיים וקדושת חיי המשפחה. במדינות העולם הולכים ורבים המתנגדים לחינוך מיני בבתי-הספר. מדינות כמו דנמרק ושבדיה נכשלו בכך וה'מתירנות' שם הגיעה לשיא. כדי למנוע מייד את המשך עריכת התכניות במשרד החינוך והתרבות - יש להכיר בדחיפותה של הצעתי."

ש. לורנץ:

אמנם התקנון אינו מגדיר מהי הצעה דחופה, אבל מתוך הנסיון שלנו במשך שנים רבות אנחנו יודעים שכאשר ההצעה קשורה בדבר שבינתיים עוסקים בו, עורכים לגביו תכניות והדברים נעשים - מכירים בדחיפות ההצעה.

אשר להצעתי הדחופה לסדר-היום - לפי מיטב ידיעותי עוסק מנגנון משרד החינוך והתרבות בשינוי מגמת החינוך המיני לקראת השנה הבאה. על סמך הנסיון, מוצדקת דחיפות הצעתי בנושא זה.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

בישיבת יו"ר הכנסת והסגנים אתמול שמענו הסבר מפי מזכיר הממשלה, כי המדובר הוא בכורונות לתכנון נושא החינוך המיני כדי לכלול אותו בתכניות הלימודים לשנה הבאה. לכן לא נמצא, מבין יו"ר הכנסת והסגנים, מי שיתמוך בדחיפות הנושא. אני מדגיש את המלה: דחיפות.

סעיף 71 של התקנון קובע: "הצעה לסדר-היום תאושר כהצעה דחופה אם יושב-ראש הכנסת והסגנים קבעו: 1) שהדיון בהצעה בכנסת עשוי למנוע מעשה או מחדל שאינם ניתנים לתיקון, או 2) אם לדעת היושב-ראש והסגנים יש בנושא עניין דחוף לציבור". התקנון לא אומר: עניין חשוב לציבור. כבר חזרנו על הנקודה הזאת, שיש להבחין בין עניין חשוב לבין עניין דחוף. המקרה שלפנינו הוא דוגמה מובהקת של עניין חשוב. השיקול שלי לגבי עניין דחוף הוא, שאם לא נקיים את הדיון בשבוע זה אז עלול להיעשות מעשה שאיננו ניתן לתיקון. דחיפותו של עניין זה איננה רק מהשבוע הזה לשבוע הבא, אלא עניין של חודשים רבים.

לכן הנושא הנ"ל איננו יכול לקבל את הגושפנקה של הדחיפות. הוא כשלעצמו נושא חשוב ואין ספק שיעניין את הכנסת לדון בנושא כזה, אבל אין הוא דחוף.

מ. נסים:

אם יש באותו שבוע סעיף הצעות רגילות לסדר-היום, אם לאו - אין זה משנה לגבי, הכרעת יו"ר הכנסת והסגנים, אם ההצעה דחופה אם לאו. אפילו אם בו ביום יש הצעות רגילות לסדר-היום - יכול נושא להיות מוכר כדחוף. לצערי, זן סתירה של הכתוב אם לקבל את דעתו של יו"ר הכנסת לגבי פידוש סעיף 71, כי במפורש קבעה ועדת הכנסת שהדיון בהצעה בכנסת עשוי למנוע מעשה או מחדל שאינם ניתנים לתיקון, או עניין דחוף לציבור. על המלה: "או" התווכחו רבות בוועדה. קודם חשבנו לכתוב "ו", אבל ועדת הכנסת והכנסת הכריעו בעד "או". אי-אפשר לתלות את עניין הדחיפות אך ורק בשאלה אם זה מעשה או מחדל שאיננו ניתן לתיקון, אלא גם בשאלה אם זה עניין דחוף לציבור. עניין דחוף לציבור לא חשוב אם זה מעשה או מחדל הניתן לתיקון, אם לאו.

נכון הוא שאם הנושא ייקבע בתכנית הלימודים יהיה זה רק בספטמבר, אבל ההכנות של התכנית אינן נעשות מיום ליום, זהו עניין של חודשים. צריך להדפיס ספרים, להכין מורים, להעביר קורסים, יש בכך הוצאה כספית עצומה. נניח שהכנסת תחליט שתכנית זו לא תיכלל בתכנית הלימודים בשנה הבאה - אז כל ההוצאה שהיתה תהיה לבטלה. דבר כזה יכול להסעיר את הציבור.

מ. נסים:

ההחלטות שלנו כאן הן תיאורטיות ולא אופרטיביות, לכן יש עניין דחוף לציבור בנושא זה.

א. רזיאל-נאור:

הנושא דחוף: א) משום תכנון המיוחד במינו והחדשני; ב) משום שגם בעולם נושא זה שגוי במחלוקת, והמדינות שהנהיגו אותו אינן מאושרות מכך; ג) משום שזו אופנה להנהיג תכנית כזו בלי דיון מעמיק בנושא.

זו רפורמה מסויימת. על הרפורמה בחינוך דנו שנים, הוקמה ועדה מיוחדת והיו דיונים מעמיקים ואין סופיים; ועל נושא חשוב כזה אנחנו פתאום קוראים מודעה בעתונות. אני חושבת שר החינוך והתרבות צריך היה למסור הודעה בכנסת בנושא זה ולקיים על כך דיון. המחלוקת כבר נעשה. אם השר הצהיר שמחודש אלול העניין יהיה בר-ביצוע ויש לו תכניות - למה, למי ובאיזו רשות זה נועד?

ישנו עניין טכני: כיוון שאין הצעות רגילות לסדר-היום עד גמר התקציב...

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

בשבוע הראשון של חודש אפריל יהיו הצעות רגילות לסדר-היום.

א. רזיאל-נאור:

שר החינוך והתרבות הודיע בנושא זה דוחק ביותר והוא צריך להוציא לפועל. התדהמה מחייבת דיון. אי-אפשר בהוראות אדמיניסטרטיביות לאכוף על הציבור דברים שהוא נזעם מהם.

על כן הנושא דחוף.

ה צ ב ע ה

הנחלט:

לדחות ערעורו הצ"ל של חבר-הכנסת לורנץ.

היו"ר א. אוקוריון:

אתמול שימנתי במיוחד ישיבת ועדת הכנסת בשעה 11.00 והחלטנו לאחד הדיון בהצעות החוק: (1) חוק לתיקון פקודת מס-הכנסה (מס' 19); (2) חוק מילווה בסכון, תשל"ג-1973; (3) חוק מילווה חסכון, תשל"ג-1973; (4) חוק מילווה חסכון (תיקון). וכן להקציב לדיון 3 שעות. חוקים אלה יידונו היום בכנסת. קיבלתי בקשה מחברת-הכנסת רזיאל-נאור המבקשת לדון מחדש בקביעת מסגרת הזמן לדיון בהצעות-חוק אלה. היא מבקשת דיון סיעתי, להפריד הדיון בחוקים ולקבוע 4 שעות לדיון בחוק מילווה חסכון. אני רואה זאת כבקשה לרביזיה על ההחלטה שנתקבלה אתמול בוועדה. העניין איננו פשוט, ולאחר שנסיים הדיון בסיכומי הוועדה על דו"ח נציב תלונות הציבור - נדון ברביזיה.

ב. סיכומי הוועדה על דו"ח נציב תלונות הציבור

סיכמנו בישיבה הקודמת שחברים הרוצים להגיש הצעות אחרות ותיקונים לסעיפי-הסיכום על דו"ח נציב תלונות הציבור, יגישו הצעותיהם בכתב עד אתמול. חבר הכנסת היחיד שהגיש הצעותיו בכתב הוא חבר-הכנסת טובי. הצעותיו מונחות לפניכם.

נוסף לכך רשומים אצלי כל החברים הרוצים להעיר הערות לגבי הסעיפים השונים.

סעיף 1:

לסעיף 1 אין הערות. אני מבין שאפשר לאשר סעיף 1.

סעיף 1 אושר

סעיף 2:

בסעיף 2 היתה הסתייגות של חבר-הכנסת רפאל לגבי השתתפותה של חברת הכנסת טובה סנהדראי.

מ. ברפי: הוא הסכים לנוסח הקיים.

היו"ר א. אנקוריין:

חבר-הכנסת טובי מציע תוספת לסעיף 2:
"הוועדה מציינת שהדו"ח הראשון על פעילות נציב תלונות הציבור מדגיש את חשיבות הקמתו של מוסד זה כאחד הצעדים הנדרשים לקידום המלחמה בביורוקסיה במנגנון המדינה ובתופעות הזלזול באזרח ובזכויותיו".

ה צ ב ע ה

התוספת המוצעת על-ידי חבר-הכנסת טובי לסעיף 2 - לא נתקבלה

הוחלט: לאשר סעיף 2 כמוצע.

הסתייגות לחבר-הכנסת טובי.

היו"ר א. אנקוריין:

סעיף 3:

חבר-הכנסת טובי מציע תוספת לסעיף 3:
"הוועדה בדעה שבהגשת דוחו"ת להבא רצוי שהמבקר יפרט את דרכי הטיפול במספר גדול יותר של תלונות שנמצאו מוצדקות. הוועדה ממליצה שמימצאי נציב התלונות הנוגעים למשרד מסלתי, או לפקיד מסויים, יחולקו ויובאו על-ידי אותו משרד לעובדי אותו משרד".

י.א. בנצאל:

על מה מבסס חבר-הכנסת טובי את טענתו כאילו לא פירטתי די את

התלונות שנמצאו מוצדקות?

ת. טובי:

דעתי היא, שהמקרים שהובאו בדו"ח הוסיפו ללא ספק להבהרת הבעיות, אבל אני חושב שלמרות שלא נדון בכולם כדאי להבא שנציב התלונות יפרט יותר מקרים. אנחנו והגופים האחרים מעוניינים ללמוד את הבעיות. זה יהיה לכם לעזר. מה שהובא לפנינו היה מאמץ ראשון מכווין.

י.א. בנצאל:

זו הייתה השנה הראשונה. ברור שבשנה הראשונה עוד לא הגיע לסיומו אותו מספר של טיפולים בתלונות, כמו שיהיה בשנה הבאה ויש להניח שבשנה הבאה מספר התלונות שיפורטו יהיה גדול יותר. אם הצעתו של חבר-הכנסת טובי תונח על שולחן הכנסת - יכול להשתמע ממנה כאילו לא עשינו די כדי לפרסם מספיק תלונות. אולי יסתפק חבר-הכנסת טובי בהודעתי, שבשנה הבאה יהיו יותר דוגמאות.

ת. טובי:

לאור הבהרתו של נציב תלונות הציבור אני מסכים למחוק התוספת שהצעתי לסעיף 3 ואני מסתפק במה שהודיע נציב תלונות הציבור.

הוחלט: לאשר סעיף 3 כמוצע.

חבר-הכנסת טובי מחק התוספת שהציע לסעיף 3.

סעיף 4:

סעיף 4 אושר

היו"ר א. אנקוריין:

סעיף 5:

חבר-הכנסת טובי מציע להוסיף לפיסקה הראשונה של סעיף 5: "בשנה הראשונה לפעילות הנציב נתקבלו 9,839 פניות, מבין אלה היו 7,490 פניות ישירות. הוועדה רושמת לפנייה, שרק ב-51% (3,360) מכלל התלונות, אשר על-פי החוק ניתן היה לבררן, נגמר הטיפול בהן בשנה הנסקרת. פיגור גדול זה בטיפול בתלונות נובע מההיקף הקטן של עובדי נציב תלונות הציבור. הוועדה לכן ממליצה על הרחבת המנגנון, על העלאת דרגת העובדים בלשכות האזוריות ועל מתן אפשרות לביורור תלונות על-ידי הלשכות האזוריות. ועדת הכנסת ממליצה על פתיחת לשכה של נציב תלונות הציבור בנצרת, בעכו ובבאר-שבע".

ת. טובי:

לגבי תוספת (א) שהצעת: אני מניח - וכאלה הן העובדות - שהפיגור בבירור התלונות נובע מכך שהמנגנון של נציב תלונות הציבור אינו יכול להשתלט על החומר הרב המובא לפניו. לכן העיקר בתוספת זו הוא להמליץ על הגדלת המנגנון והרחבת הסמכות של הלשכות האזוריות. עד כמה שהבינותי מתוך הדו"ח, חייבות התלונות להיבדק בירושלים והלשכות האזוריות הן בבחינת ציבור העברה. לכן הצעתי העלאתם בדרגה של העובדים בלשכות האזוריות ומתן אפשרות לבירור תלונות על-ידי הלשכות האזוריות, שתהיינה אחראיות יותר ותטפלנה בתלונות המוגשות אליהן.

אחרי הפיסקה השניה בסעיף 5 מציע

אני להוסיף: "המספר הגדול והאחוז הגבוה של תלונות שנמצאו כמוצדקות - מאלה שהבירור הגיע בהם לסיומו (46,8%) - מראה על מצב חמור השורר במשרדי הממשלה והמוסדות המבוקרים מבחינת הפגיעה והזלזול בזכויות האזרח על-ידי מנגנוני המדינה השונים. ועדת הכנסת ממליצה על הקמת ועדת חקירה מיוחדת שתפקידה יהיה לבדוק את מערכת היחסים בין האזרח ומשרדי המדינה ולהגיש המלצות כיצד להבטיח חיטול תופעות של זלזול ופגיעות בזכויות האזרח וקיום מינהל תקין שיכבד את האזרח וזכויותיו."

יחס הזלזול של מנגנון המדינה

בזכויות האזרח התבטא בדברי כל החברים בוועדה. המצב העגום הקיים אצלנו דורש תיקון רדיקלי. הצעתי היא להקים ועדת חקירה מיוחדת שתבדוק מערכת היחסים בין האזרח לבין המוסדות המבוקרים.

כן מציע אני להוסיף את הפיסקה

הבאה אחרי הפיסקה הרביעית של סעיף 5: "יחד עם זאת ממליצה ועדת הכנסת בפני נציב תלונות הציבור להרבות בפרסומים ובפעולות הסברה על פעילות לשכתו, על כתובת המשרדים ועל זכויות האזרחים להיעזר בלשכת נציב תלונות הציבור לבירור תלונותיהם נגד מנגנוני המדינה."

י.א. נבנצאל:

בו בזמן שהרושם הכללי של הצורך בחיזוק המנגנון הוא ודאי נכון, יש אלמנט אחד שהוא לגמרי אינו מדויק. אין אפשרות שבשנה הראשונה יבואו אל סידורו אותו מספר תלונות כמספר התלונות שהוגש לבצירות. בשנה הראשונה חייב להיות פיגור בין מספר התלונות הנכנס לבין מספר התלונות שמטפלים בהם. יש תלונות התלויות ועומדות מהשנה הראשונה.

ת. טובי:

לאור הערתו של נציב תלונות הציבור רצוני לומר: לא התכוונתי בהערותי להשמיע ביקורת על מנגנון נציב התלונות, אלא להוסיף ולחזק את המנגנון. אם נציב תלונות הציבור חושב שיש בהצעת לפיסקה (א) ביקורת מסויימת לגבי עבודת הנציבות - אני מוכן להשאיר רק את ההמלצה ולמחוק ציון העובדות. זאת-אומרת, להשאיר בפיסקה (א) של הצעתי רק: "הוועדה ממליצה על הרחבת המנגנון, על העלאת דרגת העובדים בלשכות האזוריות ועל מתן אפשרות לבירור תלונות על-ידי הלשכות האזוריות. ועדת הכנסת ממליצה על פתיחת לשכה של נציב תלונות הציבור בנצרת, בעכו ובבאר-שבע."

א. הראל:

אמנם לא הגשתי הצעות בכתב ולא איכפת לי שינסחו הצעתי באופן מבוקר יותר. הצעתי היא להוסיף לפיסקה האחרונה של סעיף 5: "בפעולות ההסברה יש לשים דגש על כך שתינתן הגנה נאותה למתלוננים בפני התנכלויות מצד המוסדות נגדם הוגשו התלונות."

ישנם מקרים, גם במקרה בו דנו על

המסטרה, וגם ברשויות המקומיות שהאזרח תלוי בפקיד בדברים רבים, ואם יידע הפקיד מי הגיש התלונה נגדו הוא יוכל לרדת לחייו של האזרח. אם לא ינסדר עניין הגשת ההגנה הדרושה למתלוננים - ערכו של מוסד נציב תלונות הציבור עלול לרדת מערכו. אם נוסח הצעתי חריף מדי, אפשר לרככו.

ר. ארזי:

אני מקבל את מגמת הצעתך, אבל מציע לרכך מעט את הנוסח.

א. הראל:

אני מסכים שחבר-הכנסת ארזי ינסח את הצעתי.

היו"ר א. אנטוריון:

האם היו מקרים של התנכלויות?

א. הראל: עדיין לא. זה דבר חיוני ביותר ואני מציע לשקול הצעתו זו, כפי שתנוסח על-ידי חבר-הכנסת ארזי ותוגש לחברי הוועדה עוד בישיבה זו.

י. נחשתן: אני מציע להוסיף לפיסקה השניה של סעיף 5: "הוועדה קובעת בצער כי ריבוי התלונות המוצדקות מצביע על ליקויים במינהל."

ה צ ב ע ת

התוספת הראשונה של חבר-הכנסת טובי לפיסקה הראשונה - לא נתקבלה

התוספת השניה של חבר-הכנסת טובי לפיסקה השניה - לא נתקבלה

התוספת השלישית של חבר-הכנסת טובי לפיסקה הרביעית - לא נתקבלה

בעד הצעתו של חבר-הכנסת נחשתן - 7

נגד הצעתו של חבר-הכנסת נחשתן - 7

היו"ר א. אנטוריון: הצעתו של חבר-הכנסת נחשתן לא נתקבלה.

מ. נסים: הקולות היו שקולים, אלה הן שתי גירסות.

ר. ארזי: חבר-הכנסת נחשתן יכול להגיש הצעתו זו כהסתייגות. להצעת חבר-הכנסת נחשתן לא היה רוב - לכן הצעתו נפלה.

י. נחשתן: זו לא הסתייגות, זו גירסה נוספת.

מ. ביבי: בעניינים כאלה אין שתי גירסות, יש הצעת רוב והצעת מיעוט.

א. רזיאל-נאור: אלה הן שתי גירסות.

א. עופר: כיוון שהחלטה זו מוגשת להצבעה בכנסת - אלה הן שתי גירסות. אם היו אלה מסקנות סופיות של הוועדה - אז חייבות להיות הצעות רוב והצעות מיעוט, הכנסת לא יכולה להשאיר שום דבר בספק; אבל אם הצעת הסיכום מובאת להצבעה בכנסת - יש שתי גירסות.

א. אנטוריון: היועץ המשפטי, מר בר-זכאי, היפנה תשומת ליבי לאמור בסעיף 85 של

התקנון, בו מדובר על מסקנות הוועדה ואופן הבאתן לכנסת. בסעיף 85 נאמר: "(א) בעניין שאינו הצעת חוק ואשר נמסר על-ידי הכנסת לדיון אחת הוועדות תביא הוועדה את מסקנותיה לידיעת חברי הכנסת על-ידי הנחתן של שולחן הכנסת, זולת אם החליטה הוועדה, מטעמים מיוחדים שתציין בהחלטתה, שלא לפרסם מסקנותיה; והוועדה רשאית שלא לפרסם את הטעמים להחלטתה. מסקנות של ועדה שיונחו על שולחן הכנסת - יונחו בצירוף מסקנות המיעוט או חבר בודד של הוועדה, אם היו כאלו; (ב) בכל מקרה שאין החלטה מראש של הכנסת לקיים דיון במסקנות הוועדה רשאית הממשלה להציע לכלול דיון במסקנות הוועדה בסדר-היום של הכנסת; כמו-כן רשאי כל חבר הכנסת, על-ידי הצעה לסדר-היום, להציע לכלול דיון כאמור בסדר היום של הכנסת..."

השאלה היא אם זו הצעת מיעוט, או לא.

ת. טובי: האם אנחנו מתייחסים במסקנות האלה למסקנות של כל דיון אחר המובא מהכנסת לוועדה, או שהן מובאות לכנסת על-פי חוק מבקר המדינה המובא לאישור הכנסת? מסקנות רגילות לא מובאות להצבעה בכנסת.

צ. צימרמן: כאשר הקולות שקולים - אלו הן שתי גירסות.

הי"ר א. א. אנקוריון:

מתוך הנסיון והפרקטיקה שלנו בכנסת לא נראה לי שכאן יירשמו שתי גירסות. אני מציע למחוק את האפשרות של הגשת שתי גירסות.

א. עופר:

אני מציע שלא נפרש את ההצבעה. נמשיך בדיון. היתה הצבעה, היא רשומה כפי שהיא, ונמשיך הלאה. את הפירוש להצעה נברר אחר-כך.

צ. צימרמן:

איננו מסכימים לכך.

מ. ברעם:

מה האסון אם תהיינה שתי גירסות? חבל לבזבז זמן על כך.

מ. ניבי:

השאלה היא אם זהו סדר נכון, או סדר לא נכון.

מ. זר:

זה בהתאם לסעיף 46(ג) של חוק מבקר המדינה.

הי"ר א. א. אנקוריון:

סעיף 46(ג) אומר: "הונח דין וחשבון על שולחן הכנסת, תדון בו ועדת הכנסת ותגיש את סיכומיה והצעותיה לאישור." צריכים להיות סיכומים והצעות של ועדת הכנסת שיוגשו לאישור. אם יש הצעת רוב והצעת מיעוט - תהיה גירסת רוב וגירסת מיעוט, אבל הכנסת צריכה לדעת מה החליט הרוב בוועדה. זוהי עמדי.

מ. ברעם:

בוועדת הכספים כבר עבדנו על מסקנות דו"ח מבקר המדינה ואני אומר לכם שיכולות להיות שתי גירסות והכנסת תחליט בסעיף זה איזו גירסה לקבל. אני מציע להפסיק הדיון הפרוצדורלי ולקבל שתי גירסות.

ה צ ב ע ה

הוחלט:

לרשום שתי גירסות לסעיף 5: הצעת הוועדה כגירסה אחת, והצעת חבר-הכנסת נחושטן כגירסה אחרת;

הסתייגות לחבר-הכנסת טובי. נפיסקה (א) של הצעתו הסכים חבר-הכנסת טובי למחוק הרישה של הצעתו ולהשאיר רק: "הוועדה ממליצה על הרחבת המנגנון, על העלאת דרגת העובדים בלשכות האזוריות ועל מתן אפשרות לבירור תלונות על-ידי הלשכות האזוריות. ועדת הכנסת ממליצה על פתיחת לשכה של נציב תלונות הציבור בנצרת, בעכו ובבאר-שבע".

ר. ארזי:

ניסחתי הצעתו של חבר-הכנסת הראל לסעיף 5: "רצוי, כי בפעולות ההסברה יודגש, שהזכות להגשת תלונה עומדת לכל אזרח ללא חשש לתגובות כלשהן לגבי המתלוננים מצד המוסדות והמשרדים נגדם הוגשה התלונה."

הי"ר א. א. אנקוריון:

תבישו הצעה זו בכתב ועוד נחזור לנקודה זה.

סעיף 6:ת. טובי:

אני מציע להוסיף בסוף סעיף 6: "ועדת הכנסת מביעה את דאגתה מהעובדה, ש'היו גם מקרים, שגוף מבוקר, אם מתוך שיקולי יוקרה ואם מחוסר הערכה נכונה של עניין תלונות הציבור, ניסה להתחמק מבירור מסצה של תלונות ונסה להשיב על פניות הנציבות תשובות פשטניות או לא בדוקות די צרכן' (דו"ח נציב תלונות הציבור עמ' 27); מבקרת גופים אלה וקוראת לכל משרדי המסלה ולגופים המבוקרים להגיש מלוא האזרח לנציב תלונות הציבור במילוי תפקידו."

ת. טובי:

ברור שהוועדה התייחסה בחומרה רבה לתופעה זו. אמנם היו מקרים בודדים להגיב תגובה קולעת על התופעה הזאת. חלשות מאוד. לכן הצעתי מה שהצעת.

י. נחושתי:

אני מציע להוסיף לפיסקה הראשונה של סעיף 6: "מן הראוי שנציבות בוועדת הכנסת ייעשה במסגרת זמן קצרה ככל האפשר."

א. עופר:

למה אתה מתכוון?

צ. צימרמן:

היתה טענה שבגלל קושי אידגוני נציבות התלונות אינה יכולה לטפל.

בכל התלונות.

הי"ר א. אנקורי:

זוהי ביקורת על נציב התלונות ואין כל סיבה להצעת חבר-הכנסת נחושתי.

ג. ארזי:

אני מציע לחברי-הכנסת טובי ונחושתי לעזוב ברגע זה את סעיף 6 כפי שהוא. סעיף 6 מביע הערכה לפעולות נציבות התלונות. לגבי הנושא שאתם מעלים - כאשר נגיע לסעיף 7 אציע תיקון שולי יספק גם אתכם, מה לעשות לגבי הגופים וכיצד להגביר ולהעמיק את שיתוף הפעולה בין הגופים המבוקרים לבין נציבות תלונות הציבור.

כפי זו הערכה לפעולות נציבות התלונות.

ד. ברעם:

בהקדמה בדיון בכנסת יוכל יו"ר הוועדה לכלול פסוק זה.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת טובי לסעיף 6 - לא בתקבלה

הוחלט:

לאשר סעיף 6 כמוצע.

הסתייגות לחבר-הכנסת טובי.

צ. צימרמן:

סעיף 6 אושר פה-אחד.

הי"ר א. אנקורי:

כן, הכוונה היא שההערכה לנציב התלונות התקבלה פה-אחד.

סעיף 7:

ג. ארזי:

אני מציע להוסיף לסעיף 7: "הוועדה פונה לכל הגופים המבוקרים להעמיק את שיתוף הפעולה עם נציבות התלונות ולקיים את המלצותיה הלכה למעשה."

שתי הגירסות של סעיף 7.

צ. צימרמן:

לא נוותר על הגירסה שלנו.

ג. ארזי:

אם כן, אני מוריד את הצעתי.

הי"ר א. אנקורי:

אם החברים שהציעו גירסה ב' יקבלו הצעתו של חבר-הכנסת ארזי ויורידו את גירסתם - אני אציע להוריד גירסה א'.

ד. נסים:

הכתוב בגירסה ב' זו מדיניות של סיעתנו. אנחנו חושבים שלנציבות תלונות הציבור צריך להיות כוח מחייב. לכן, עם כל ההבנה והאהדה להצעת חבר-הכנסת ארזי - הצעתו לא יכולה לבוא במקום גירסה ב'.

היו"ר א. א. אנטוריון:

מי כמוך יודע כמה מחשיב אני גירסה א' . מתן כוח מחייב להמלצות נציב התלויות הוא עניין של חוק. מי מונע מכם להציע תיקון החוק?

י. נחושטן:

אני מציע שהצעתו של חבר-הכנסת ארזי תבוא על דעת כל הוועדה במקום גירסה

א', וגירסה ב' תישאר.

צ. ציטרמן:

הצעתו של חבר-הכנסת ארזי יכולה לבוא במקום גירסה א', ובגירסה ב' נמחק את המלים: "להשמיט את האמור בגירסה א'".

א. הראל:

אם תוחלף גירסה א' בהצעתו של חבר-הכנסת ארזי - אתמוך בה. לפי דעתי, צריך להכניס תיקון בחוק לגבי מתן שיניים להמלצות נציב התלויות, אפילו גם בהמלצה שלנו. עקרוני; ובין קבוצה לגבי מקרה קונקרטי הנוגע לתלויה ספציפית, וכאן צריך לקבוע שהמלצת נציב תלויות הציבור תחייב את המוסד המבורך.

היו"ר א. א. אנטוריון:

עם כל הרצון הטוב אינני יכול לעכב את הקריאה. החברים לא קלטו את

הצעתך.

אני שואל את חבר-הכנסת נסים: אם נוריד גירסה א' ונקבל את הצעת חבר-הכנסת ארזי, האם תצטרפו להצעה?

ס. נסים:

כן, אבל נוסף סיפה קצרה בעניין מתן שיניים להמלצות נציב התלויות.

היו"ר א. א. אנטוריון:

הייתי חוזר ומוכיח מדוע אני מחשיב את הנאמר בגירסה א', אבל היות ויש פקפוקים בסיעתי ומציעים לי להוסיף זאת בדברי הפתיחה שלי בכנסת - אקבל זאת.

ה צ ב ע ה

הוחלט:

לאשר סעיף 7 כמוצע, בלי גירסה א' ובתוספת שהציע חבר-הכנסת ארזי: "הוועדה פונה לכל הגופים המבורכים להעמיק את שיתוף הפעולה עם נציבות התלויות ולקיים את המלצותיה";

גירסה ב' תירשם כהצעת מיעוט ויימחקו בה המלים: "להשמיט את האמור בגירסה א'";

הצעת חבר-הכנסת הראל לא נתקבלה.

הסתייגות לחבר-הכנסת טובי.

היו"ר א. א. אנטוריון:סעיף 8:

נציב תלויות הציבור מציע לכתוב: "הגופים המבורכים" במקום: "גופי הממשלה".

הוחלט:

במקום "גופי הממשלה" יבוא "הגופים המבורכים".

לאשר סעיף 8 בתיקון הנ"ל.

סעיף 9:

ס. נסים: אני מתייחס בגירסה ב' לשני מוסדות שיש להם חשיבות מכרעת בחיי היום-יום של הציבור. כוונתי לקופות החולים ולקואופרטיבים. ההזדקקות לקואופרטיבים היא במיוחד של מיעוטי היכולות, ומי איננו נזקק לקופות החולים?

מ. נסים:

25% מתקציבן של קופות החולים
ממומן מתוך תקציב המדינה. על-פי חוק מס מקביל, שאולי יידון היום בכנסת, יצטרכו המעבידים לשלם 2.7% מס לקופת המדינה. החוק יחייב ציבור גדול להעניק סכומי כסף נכבדים, שהיום הם קרוב ל-400 מליון ל"י לשנה - סכומי עתק של כסף.

לפי סעיף 9 של חוק מבקר המדינה, קופות החולים והקואופרטיבים אינם גופים מבוקרים, הם גופים שאפשר לבקר אותם אם ועדת הכנסת, או נציב תלונות הציבור, או ועדת הכספים של הכנסת יחליטו שהם גופים מבוקרים.

בסעיף 36 של חוק מבקר המדינה נאמר: "תלונה ניתנת להגשה על אחד מאלה: (1) גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1) עד (6) לסעיף 9; (2) אחד הגופים האמורים בפסקאות (7), ו-(8) לסעיף 9, במידה שוועדת הכנסת או נציב תלונות הציבור החליטו שפרק זה יחול לגביו והודעה על כך נתפרסמה ברשומות...". קופות החולים והקואופרטיבים אינם גופים מבוקרים לפי פסקאות (1) עד (6) לסעיף 9. כיוון שכך אי-אפשר להגיש תלונות לא על קופות החולים ולא על הקואופרטיבים; אבל הם משתייכים לפיסקה (8) של סעיף 9 - לכן אפשר יהיה להגיש עליהם תלונה אם ועדת הכנסת או נציב תלונות הציבור החליטו שפרק זה יחול לגביו והודעה על כך נתפרסמה ברשומות.

סעיף 36(2) צריך להיות סעיף 36 ב'.

אנחנו מציעים, שוועדת הכנסת - לאור

סעיף 36 ב' - תחליט ששני המוסדות החשובים האלה, קופות החולים והקואופרטיבים יהיו גופים שניתן להתלונן עליהם. גופים אלה לא צריכים להיפגע מכך שאפשר יהיה להתלונן עליהם לפני נציב תלונות הציבור, כי זה לטובתם ולטובת הציבור.

שמענו מפי נציב התלונות, שהמנגנון הקיים של נציבות תלונות הציבור אינו יכול היום לספוג גם תלונות מהציבור על שני מוסדות אלה, כי זה עניין די נרחב. אני חושב שזו לא יכולה להיות תשובה לעניין. אם יש מוסד שצריך לחתור ולאפשר להתלונן עליו זהו העניין של בריאות הציבור. מי מונע מנציב התלונות לקבל 30-40 עובדים נוספים בנציבות התלונות שייטפלו בבריאות הציבור? בריאות הציבור לא צריכה להיכשל בגלל חוסר עובדים. קופות החולים תשפרנה עבודתן לאור הביקורת של נציב התלונות.

כיוון שכך, מבקשים אנו לכלול את

קופות החולים והקואופרטיבים בסעיף 36 ב' לחוק מבקר המדינה כדי שניתן יהיה להתלונן על שני מוסדות אלה בפני נציב התלונות.

מ. זר:

אינני רוצה להעמיס עוד ועוד על נציב תלונות הציבור, אני אומר זאת בחיוב. בכל תחום יש צורך בטיפול של נציב התלונות, אבל יש גם גבול לאפשרות העשייה. כמעט ואין אדם ביישוב שאינו מזדקק לשירותים של קופות החולים והקואופרטיבים, לכן לא טוב שגופים אלה לא יהיו מבוקרים.

הכתוב בגירסה א' הופך את נציב

תלונות הציבור למשרד דואר, משרד המעביר את המתלוננים לגופים המופקדים על הטיפול בתלונות בקופות החולים ובקואופרטיבים. לא הייתי רוצה שזה יהיה תפקידו של נציב התלונות.

אני מבקש להוסיף לסעיף 9: "הוועדה

ממליצה שנציב תלונות הציבור ימצא אפשרות להרחיב בהקדם טיפולו הישיר גם בגד גופים אלה". אני לא אומר שהטיפול צריך להיות מחר, כי קשה לגייס עובדים ותקציב לעניין זה והנציבות לא תוכל לעמוד בזה.

כמו-כן אינני מתנגד להסתמכות על

סעיף 36 ב'.

אם נתאחד בהבעת רצוננו שנציב התלונות

יקבל הטיפול הישיר נגד גופים אלה על עצמו - ולא נאמר: מייד, אלא: בהקדם - אני מקווה שבד"ח הבא של נציב התלונות יצוין לפנינו נציב התלונות שמצא דרך של טיפול ישיר בשני הגופים הללו.

א. עופר:

אם רוצים להחליט שכל הגופים המקבלים תמיכה ממשלתית אפשר יהיה להתלונן

עליהם בפני נציב התלונות - צריך לדון באופן מקיף בנושא. מדוע מקבלים הקואופרטיבים תמיכה ממשלתית? - כי לא נותנים להם לגבות המחיר המלא של הכרטיס.

א. עופר:

אם רוצים להחיל האפשרות של הגשת תלונות על הקואופרטיבים וקופות החולים בפני נציב תלונות הציבור, אני מציע לכלול זאת על כל חברי הקיבוצים, המושבים, כל החקלאים, היזואנים, בתי המלון ואפילו המפלגות - כל הגופים המקבלים תמיכה מממשלתית.

במבט ראשון לא נראה לי שצריך להרחיב פעולת נציבות התלונות על כל הגופים הללו. קיימת הסתדרות, יש מוסדות, ועדת ביקורת, והם צריכים לעשות עבודתם.

אני מציע להזמין ולשמוע דעתם של נציגי הקואופרטיבים, נציגי קופות החולים, נציגי ההסתדרות ועוד. אם רוצים להחיל סעיף 36ב' של חוק מבקר המדינה על מוסד מסויים - יש להביא זו כהצעה נפרדת, ולא תוך כדי דיון בדו"ח נציב תלונות הציבור. נציב התלונות אינו מחפש פרנסה נוספת. זה בסמכותנו, נעשה זאת אנו. אני בהחלט בעד דיון כזה.

ת. טובי:

אין זה עניין תקציבי ואין זה עניין של אפשרות או אי-אפשרות לשאת במעסה, או תוספת כוח אדם - זהו עניין עקרוני. מה שצריכים אנו לבדוק כאן הוא אם על גופים ציבוריים, לא ממשלתיים, גופים עצמאיים, ויהיה היקף פעולתם אשר יהיה, רוצים אנו להחיל את הפיקוח של נציב תלונות הציבור. אני יודע שיש הרבה מה להתלונן על קופות החולים והקואופרטיבים, אבל נפגע בדבר יסודי יותר אם נחליט רק לגביהם להחיל את הפיקוח של נציב התלונות ולא על כל מיני מוסדות אחרים. הסתדרויות אחרות, איגודים מקצועיים וכו'. אני חושב שהנזק הציבורי יעלה על התועלת הציבורית.

מה ששמעה ועדת המשנה מפי נציב תלונות הציבור זו אינפורמציה פנימית ואפילו לא הייתה מציינת אותה בסיכום.

א. רזיאל-נאור:

קופות החולים הן במצב כזה שהן נתמכות על-ידי תקציב של משרד הבריאות, הן תקבלנה גם את המס המקביל עקב קבלת ההוק בכנסת והן תהיינה מכשיר המדינה הנותן בריאות לכל. גופים כאלה אינם יכולים לעמוד מחוץ לאופק. לא נאמר בגירסה ב': "שמרנע זה...", אלא כפי ניתן יהיה להתלונן על מוסדות אלה בפני נציב התלונות. לכן אי-אפשר לבטל שירות כל כך נרחב ולהוציא אותו מפיקוח נציב תלונות הציבור בגלל סיבות שנקרא להן סיבות היסטוריות, משום שההסתדרות הקימה את קופת החולים וקמו קופות חולים שונות כתוצאה מרצונו של הציבור. בכל זאת, זכות זו איננה עומדת בסתירה לאפשרות שניתן יהיה להתלונן על מוסד זה בפני נציב התלונות; הוא הדין ביחס לשירותי המדינה השונים שהם גופים מונופוליים. אם תקומנה חברות מונופוליסטיות אחרות - גם אליהן יחול חוק זה.

י. בולן:

אני חושב שעניין הבריאות הוא עניין עדין ואיננו יכולים לבחון אותו בפשטות. העניין ימצא את פתרונו על-ידי ביטוח בריאות מכללת כל עובדי בתי-החולים הממשלתיים הם עובדי המדינה. כאשר כל בתי החולים יתאחדו לבתי חולים ממשלתיים - כל ענייני הבריאות יתאחדו לבתי חולים התלונות. איננו צריכים להקדים זאת עכשיו, כי חוק ביטוח בריאות ממלכתי עומד לידן בקדנציה זו.

בעיני הקואופרטיבים היא בעיה קשה יותר ומחייבת דיון.

אני מקבל גירסה א' בתוספת אחת: תוצאות הטיפול בתלונות שיופנו לאחראים בקופות החולים ובקואופרטיבים ייסטרו על-פי הודעה לנציב התלונות.

י. נחושתי:

אני רוצה לשכנע גם את חברי סיעת שלם לכלול הצעה זו בסיכומי הוועדה. ההצעה הזאת היא קונסטרוקטיבית. לפי סעיף 36ב' מוסמכת ועדת הכנסת, או נציב תלונות הציבור, או ועדת הכספים להחליט שאחד הגופים הנתמכים בכספי הממשלה יהיה גוף מבוקר - ואז הסעיף יחול עליו. ההחלטה הבלעדית היא בידי ועדת הכנסת, או נציב התלונות. החלטות אלה אינן צריכות אישור מליאת הכנסת. אם נכלול פיסקה זו בהמלצות, הרי ההמלצות מובאות לאישור מליאת הכנסת, וייצא שהחלטה שקיבלה ועדת הכנסת כאן תחבט על ידי מליאת הכנסת - עבר מליאת הכנסת איננה מוסמכת לעשותו.

י. נחושתן:

אינני רוצה שנחליט על מתן אפשרות להתלונן על מוסדות אלה בפני נציב התלונות בלי שנשמע את נציב התלונות וניתן לו שהות לבדוק ולהעריך באיזה תקציב ומגבולן הדבר קשור. לא דרך אגב אפשר להחליט על כך.

אני מציע למציעי ההצעה להסכים שנושא זה יובא לדיון מיוחד בוועדת הכנסת, ולא דרך אגב ולא בסיכומים על דו"ח נציב תלונות הציבור נעשה זאת.

ז. צימרמן:

הבעיה איננה קונסטרוקטיבית. חוק זה התקבל בכנסת והכנסת העבירה סמכותה לוועדת הכנסת ולנציב התלונות. אם ועדת הכנסת מחליטה החלטה כלשהי - לכנסת אין מה לדון ולשנות בהחלטה. ועדת הכנסת מניחה החלטתה על שולחן הכנסת כהודעה בלבד.

אני מסכים עם החברים שאמרו שבמקרה זה אין הכרח שנדון בנוקדה זו בהזדמנות זו ודרך אגב. אפשר להחליט בנושא זה אחרי דיון רציני, הן לגבי קופות החולים והן לגבי הקואופרטיבים. אני בעד דיון רציני בנושא; ברם; ברגע שוועדת הניסוח הגישה גירסה א' וגירסה ב' - אנחנו חייבים לדון בנושא זה. ברגע שאנו רושמים לפנינו הודעת נציב התלונות (בגירסה א') - אנחנו נותנים מעין מעמד חוקי לאחראים בגופים אלה המופקדים על הטיפול בתלונות, מה שאין בכוננתנו לעשות. גם אם נוסיף התוספת שהציע חבר הכנסת גולן - הנציב לא יוכל להיכנס לעובש הקורה.

ט. ברעם:

עצם ההידתעות של המוסד שצריך יהיה לדווח על טיפולו בתלונה לנציב התלונות - זה דבר גדול.

י. צימרמן:

זאת לא אומרת שניתן גושפנקה רשמית למוסד שאין לנו סמכות לעשות זאת. נציב התלונות יוכל לעשות זאת לפי סמכותו הוא.

אם נרשום גירסה א' - ניאלץ לרשום גם גירסה ב'.

היו"ר א. אנטוריון:

אולי נשמיט את כל סעיף 9?

ז. צימרמן:

בבקשה - ואז גם לא תהיינה שתי הגירסות.

ש. לורנץ:

אני מתנגד להשמטת הרישה של סעיף 9.

ט. נסים:

אני מתנה הסכמתם למחיקת הסעיף כתנאי מפורש שהוועדה תדון עוד בכנס זה בנושא זה לפי סעיף 36ב' של חוק מבקר המדינה.

היו"ר א. אנטוריון:

אינני אוהב להתחייב על דברים שלא אדע אם אוכל לקיים אותם. דיון בנושא יצריך הזמנת נציגי הגופים וזו עבודה רבה.

ט. נסים:

אני מסכים שהדיון יתקיים עד סוף הקדנציה.

י. א. נבנצאל:

אם מחקים את שתי הגירסות רצוי למחוק גם את הרישה, כי אם יישאר בנפרד האיזכור על מינוי נציב תלונות מיוחד במחלקת העליה והקליטה של הסוכנות היהודית, זה יתן גושפנקה שיש לנציב תלונות מיוחד זה מעמד דומה לנציב תלונות הציבור.

ש. לורנץ:

אני מקבל דעתו של נציב התלונות.

היו"ר א. אנטוריון:

נרשום לפנינו שעוד במושב זה נקיים בירור בנושא קופות החולים והקואופרטיבים

ה צ ב ע ה

הוחלט: למחוק סעיף 9 כולו.

א. עופר: אני מציע להפסיק עתה הדיון בנושא זה, כי סעיף 10 הוא סעיף ארוך ויש בו גירסות שונות. כמו כן יש לפנינו נושא נוסף לדיון.

ה צ ב ע ה

הוחלט: להפסיק הדיון בסיכומי הוועדה על דו"ח נציב תלונות הציבור ולהמשיכו בישיבה הבאה של הוועדה.

היו"ר א. אנסוריון:

ג. דיון חוזר בדבר קביעת הזמן בחוקים הבאים: (1) חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 19); (2) חוק מילווה בטחון, תשל"ג-1973; (3) חוק מילווה חסכון, תשל"ג-1973; (4) חוק מילווה חסכון (תיקון)

חברת-הכנסת הישראל-נאור מבקשת לדון מחדש בחוקים הנ"ל. אתמול החליטה הוועדה לאחד הדיון בארבעת החוקים הפיסקליים, לקיים ההצבעות בנפרד ולקבוע לדיון המאוחד 3 שעות.

אתמול בנזר שוחח איתי חבר-הכנסת בדר ואמר לי שאי-אפשר להכניס את חוק מילווה חסכון לסל הכללי של מס-הכנסה.

א. רזיאל-נאור: חבר-הכנסת בדר דיבר אתמול עם מי שדיבר והובטח וסוכם שהדיון יהיה על מס-הכנסה בלבד. עתה, חייבת אני לבקש רביזיה על ההחלטה שנתקבלה אתמול בוועדה, כי חוק מילווה חסכון חל על חלק מסויים של הציבור ולא מוטל על הציבור בכללותו, כפי שמס הכנסה מוטל. אינני חושבת שאותו יחס צפוי גם לחוק מילווה חסכון המוטל על מעסיקים.

מ. ברעם: אני מתנגד לרביזיה. ראשית, עניין מילווה חסכון (מעסיקים) אינו דבר חדש; שנית, היום הוא ה-13 לתודש מרץ וחוקים אלה, בחלקם, צוייכים לקבל אישורה של הכנסת עד ה-31 במרץ. ~~אני על-פי-כן ממליץ~~ אני להתפשר על 4 שעות, אחרת נפגע בדיון שיתקיים היום בכנסת.

הוחלט: לקבוע 4 שעות לדיון המאוחד בחוקים הנ"ל, במקום 3 שעות כפי שנקבע בהחלטת ועדת הכנסת מאתמול.

הישיבה ננעלה בשעה 11.05